

การสำรวจพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพของผู้ปกครอง กรณี ศึกษา สถานรับเลี้ยง และพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น

วรายา มณีลังกา, รัชนิวรรณ ภูมิสะอาด
และ สุขุมาล ลิขิตวงศ์ขจร
วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร
จังหวัดขอนแก่น

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การสำรวจพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพของผู้ปกครอง กรณีศึกษา สถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง (Crossectional Survey research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสัมภาษณ์ พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพของผู้ปกครอง สถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น

พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก พบว่า ร้อยละ 84.40 คุณแม่เป็นผู้ทำความสะอาดช่องปากให้เด็ก ร้อยละ 96.9 เด็กใช้แปรงสีฟันที่มีขนาดพอเหมาะสำหรับช่องปากเด็ก ร้อยละ 87.10 เด็กใช้แปรงสีฟันขนอ่อนในการแปรงฟัน ร้อยละ 93.80 เด็กทำความสะอาดช่องปากด้วยวิธีการแปรงฟันเพียงอย่างเดียว โดยเด็กส่วนใหญ่มีวิธีการแปรงฟันแบบถูไปมาในแนวขวาง ร้อยละ 62.50 ส่วนจำนวนครั้งในการแปรงฟันพบว่า เด็กส่วนใหญ่แปรงฟันวันละ 2 ครั้ง ร้อยละ 58.10 เด็กไม่ได้แปรงฟันหลังรับประทานอาหารทันที ร้อยละ 53.10

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรความถี่ในการรับประทานอาหารเช้าหรือดื่มเครื่องดื่มของเด็กต่อสัปดาห์ กับตัวแปร จำนวนฟันผุโดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า มีความสัมพันธ์กัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ.

คำสำคัญ (Key words): ทันตสุขภาพ; เด็กก่อนวัยเรียน; พฤติกรรมทันตสุขภาพ; การสำรวจ พฤติกรรม

บทนำ

ปัญหาฟันผุในเด็กส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเด็ก สร้างความเจ็บปวดทรมาน บางครั้งอาจเกิดการอักเสบ ติดเชื้อบวมและอาจเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ เมื่อเด็กเจ็บปวด หรือต้องสูญเสียฟันก่อนถึงเวลาอันสมควร จะก่อให้เกิดปัญหาการบดเคี้ยว ทำให้เด็กขาดสารอาหาร การพัฒนาการทางร่างกาย สมอและสติปัญญาไม่เต็มที่ เกิดความบกพร่องทางการสื่อสาร การศึกษาเล่าเรียน และก่อให้เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจ

จากการสำรวจสภาวะโรคฟันผุในเด็กก่อนวัยเรียน กรณีศึกษา สถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น พบว่ามีฟันน้ำนม 780 ซี่ มีฟันดีจำนวน 593 ซี่ คิดเป็นร้อยละ 76.03 มีฟันผุจำนวน 86 ซี่ คิดเป็นร้อยละ 11.03 และไม่พบฟันที่ได้รับการบูรณะแล้วและมีรูผุอีก ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุดเป็นจำนวนซี่ ในเด็กจำนวน 39 คน เท่ากับ 2.49 ซี่ต่อคน¹

การสำรวจสุขภาพช่องปากในระดับประเทศ พ.ศ.2549-2550 เป็นการสำรวจระดับประเทศครั้งที่ 6 ของประเทศไทย พบว่า เด็กก่อนวัยเรียน อายุ 3 ปีและ 5 ปี มีแนวโน้มการปราศจากฟันผุเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับการสำรวจในอดีต พบว่าเด็กอายุ 3 ปี ร้อยละ 38.6 และเด็กอายุ 5 ปี ร้อยละ 19.36 ปราศจากฟันผุ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าภาพรวมสามารถดูแลให้เด็กกลุ่มนี้ปราศจากฟันผุได้มากขึ้น หากแต่การเกิดฟันผุยังถือเป็นเรื่องสำคัญที่ยังต้องดูแลอย่างยิ่ง เด็กส่วนใหญ่เริ่มได้รับการฝึกนิสัยการแปรงฟันโดยเฉพาะการแปรงฟันช่วงเข้าก่อนมาโรงเรียน หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่ประเด็นปัญหาที่สำคัญคือ การที่ผู้ปกครองปล่อยให้เด็กแปรงฟันด้วยตนเอง พบว่าแม้เด็กอายุเพียง 3 ปี ก็มีเพียงร้อยละ 36.35 ที่มีผู้ปกครองช่วยดูแลการแปรงฟันให้ ดังนั้นประเด็นเรื่องของคุณภาพการดูแลอนามัยในช่องปาก จึงยังคงเป็นปัญหา ทั้งนี้การจัดการแปรงฟันหลังอาหารกลางวันด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ จึงเป็นมาตรการที่ควรได้รับการพัฒนาให้เกิดการครอบคลุมต่อเนื่อง

เป็นระบบ การดื่มนมเป็นประเด็นหนึ่งต่อการเกิดโรคฟันผุในเด็กกลุ่มนี้ ทั้งนี้พบว่า แม้ว่าโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะจัดนมจืดให้แก่เด็กแล้วก็ตาม แต่เด็กส่วนใหญ่ยังดื่มนมหวาน และนมเปรี้ยวเมื่ออยู่ที่บ้าน ร้อยละ 46.69 และ ร้อยละ 11.77 ไม่ดื่มนม

พฤติกรรมกรรมการบริโภคขนมกรุบกรอบและการดื่มน้ำอัดลม ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นตามกระแสนิยม น้ำอัดลมเป็นเครื่องดื่มที่มีผลเสียต่อสุขภาพช่องปากอย่างชัดเจน เนื่องจากส่วนประกอบหลักของน้ำอัดลมคือน้ำตาลที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดฟันผุ นอกจากนี้ น้ำอัดลมยังมีความเป็นกรดสูง คือ Ph ประมาณ 2.7-3 ทำให้การดื่มน้ำอัดลม จะมีผลทำให้เกิดฟันกร่อนได้ด้วย ปัจจุบันน้ำอัดลมเป็นเครื่องดื่มที่หาง่าย และเป็นที่ยิยมในเด็กอย่างมาก

เด็ก อายุ 3 ปี ซึ่งเป็นขวบปีแรกที่มีฟันน้ำนมครบ 20 ซี่ มีความชุกในการเกิดโรคฟันผุ ร้อยละ 61.37 ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด (dmft) 3.21 ซี่/คน เริ่มมีการสูญเสียฟันในช่องปากแล้วโดยพบว่า ค่าเฉลี่ยฟันที่มีในปาก เท่ากับ 19.88 ซี่ โดยร้อยละ 2.33 ของเด็กมีการสูญเสียฟัน นอกจากนี้พบว่า ในกลุ่มเด็กที่มีประสบการณ์โรคฟันผุนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นรอยโรคฟันผุที่ไม่ได้รับการรักษา ถึงร้อยละ 60.76 หรือเฉลี่ย 3.15 ซี่/คน อัตราการเกิดโรคฟันผุในเด็กเล็กพบสูงที่สุดในเขตภาคกลาง ร้อยละ 69.38 ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด (dmft) 3.63 ซี่/คน อัตราการเกิดฟันผุในเขตชนบทสูงกว่าในเขตเมืองอย่างชัดเจน ร้อยละ 67.23 และ 55.11 ตามลำดับ พบว่าร้อยละ 90.31 ของเด็กอายุ 3 ปี แปรงฟันตอนเช้าก่อนมาโรงเรียน โดยที่ร้อยละ 55.96 แปรงฟันด้วยตัวเอง ร้อยละ 36.35 ผู้ปกครองแปรงให้ พบว่าผู้ปกครองในกรุงเทพฯ และเขตเมืองจะแปรงฟันให้เด็กมากกว่า ผู้ปกครองในเขตชนบท เด็กแปรงฟันมากขึ้นเมื่ออายุ 5 ปี พบว่าผู้ปกครองภาคตะวันออกเฉียงเหนือปล่อยให้เด็กแปรงฟันด้วยตัวเองมากที่สุด²

เนื่องจากผู้ปกครองเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญใกล้ชิด และเป็นแบบอย่างในการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการปลูกฝัง

สร้างเสริมพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อทันตสุขภาพของเด็กในภายหน้า คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการสำรวจพฤติกรรม การดูแลทันตสุขภาพของผู้ปกครองต่อเด็กก่อนวัยเรียน กรณีศึกษา สถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น โดยมุ่ง เน้นศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางการปรับพฤติกรรมของ ผู้ปกครอง ให้ตระหนักถึงความเชื่ออันน่าจในตนเองที่ จะสามารถส่งเสริม ป้องกันเด็กเล็กในปกครองของตนให้ มีทันตสุขภาพที่ดี และนำไปพัฒนาเป็นแนวทาง การให้บริการวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์และวิธีการ

การวิจัยเรื่อง การสำรวจพฤติกรรมในการดูแลทันต สุขภาพของผู้ปกครองต่อเด็กก่อนวัยเรียน กรณีศึกษา สถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน วิทยาลัยการ สาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิง สำรวจแบบภาคตัดขวาง (Crossectional Survey research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสัมภาษณ์

พฤติกรรมในการดูแลทันตสุขภาพของผู้ปกครอง สถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน วิทยาลัยการ สาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียนที่ สถานรับเลี้ยงและ พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ทุกคนมีจำนวนทั้งสิ้น 32 คน ระยะเวลา การทำวิจัย เริ่ม 1 ตุลาคม 2553 – 30 กันยายน 2554

ผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ผู้ปกครอง 32 คนของเด็กก่อนวัยเรียน ในสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน วิทยาลัย การสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเด็กก่อน วัยเรียน มีจำนวน 32 คน เป็นเพศชายร้อยละ 50 และ เป็นเพศหญิงร้อยละ 50 มีอายุเฉลี่ย 3.16 ปี มีน้ำหนัก เฉลี่ย 15.58 กิโลกรัม และมีส่วนสูงเฉลี่ย 92.17 เซนติเมตร

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของเด็ก จากแบบสัมภาษณ์กลุ่มประชากรศึกษา (N=32)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	16	50
- หญิง	16	50
2. อายุ		
- 1.5 – 3 ขวบ	18	56.30
- 3.0 – 6 ขวบ	14	43.80
ค่าเฉลี่ย 3.16 ขวบ	ค่าต่ำสุด 1.9	ค่าสูงสุด 6
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.76		
3. น้ำหนัก		
- 10-20 กิโลกรัม	27	84.37
- 20-25 กิโลกรัม	5	15.63
ค่าเฉลี่ย 15.58 กิโลกรัม	ค่าต่ำสุด 10	ค่าสูงสุด 23
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.22		

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. ส่วนสูง		
- 60 – 100 เซนติเมตร	28	87.50
- 101-120 เซนติเมตร	4	12.50
ค่าเฉลี่ย 92.17 เซนติเมตร	ค่าต่ำสุด 61	ค่าสูงสุด 118
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.92		

ส่วนข้อมูลเรื่องรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครองทั้งครอบครัวมีค่าเฉลี่ย 43,351.61 บาทต่อเดือน และเด็กได้รับเงินเป็นค่าขนมเฉลี่ย 52.50 บาท ต่อวัน และระดับการศึกษาของผู้ปกครองที่ดูแลเด็กส่วนใหญ่ร้อยละ 84.4 จบปริญญาตรี และอาชีพของผู้ปกครอง ร้อยละ 31.3 รับราชการ และ ร้อยละ 18.8 ทำธุรกิจส่วนตัว และร้อยละ 15.6 มีอาชีพค้าขาย (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง จากแบบสัมภาษณ์กลุ่มประชากรศึกษา (N=32)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครองทั้งครอบครัว		
- 10,000 – 20,000 บาท	5	16.13
- 20,001 – 40,000 บาท	17	54.84
- 40,001 – 60,000 บาท	5	16.13
- มากกว่า 60,000 บาทขึ้นไป	4	12.90
ค่าเฉลี่ย 43,351.61	ค่าต่ำสุด 14,000	ค่าสูงสุด 14,000
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 34,415.10		
2. ผู้ปกครองให้เงินเป็นค่าขนมในแต่ละวัน		
- 10 – 50 บาท	8	66.67
- 51 – 100 บาท	3	25.00
- มากกว่า 100 บาทขึ้นไป	1	8.33
ค่าเฉลี่ย 52.50	ค่าต่ำสุด 10	ค่าสูงสุด 130
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 42.88		
3. ระดับการศึกษาของผู้ปกครองที่ดูแลเด็ก		
- ประถมศึกษา	1	3.10
- มัธยมศึกษา	2	6.30
- ปริญญาตรี	27	84.40
- สูงกว่าปริญญาตรี	2	6.30

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. อาชีพของผู้ปกครอง	10	31.30
- รับราชการ	3	9.40
- รัฐวิสาหกิจ	5	15.60
- ค้าขาย	6	18.80
- ธุรกิจส่วนตัว	8	25.00
- อื่นๆ		

ข้อมูลด้านประวัติความเจ็บป่วยของเด็ก พบว่า ร้อยละ 75.00 ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 84.40 ไม่ได้รับประทานยาอะไรเป็นประจำ และในรอบปีที่ผ่านมา เด็กในปกครองไม่เคยปวดฟันร้อยละ 90.60 ไม่เคยมีเลือดออกเวลาแปรงฟันร้อยละ 78.10 และไม่เคยขาดเรียนเนื่องจากปัญหาสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 93.70 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของประวัติความเจ็บป่วยของเด็ก (N=32)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เด็กในปกครองของท่านมีโรคประจำตัวหรือไม่		
- ไม่มี	24	75.00
- มี	8	25.00
2. เด็กในปกครองของท่านได้รับประทานยาอะไรเป็นประจำหรือไม่		
- ไม่ได้รับประทาน	27	84.40
- รับประทาน	5	15.60
3. ในรอบปีที่ผ่านมา เด็กในปกครองของท่านเคยปวดฟันหรือไม่		
- เคย	3	9.40
- ไม่เคย	29	90.60
4. ในรอบปีที่ผ่านมา เด็กในปกครองของท่านเคยมีเลือดออกเวลาแปรงฟัน		
- เคย	5	15.60
- ไม่เคย	25	78.10
- จำไม่ได้	2	6.30
5. ในรอบปีที่ผ่านมา เด็กในปกครองของท่านเคยขาดเรียนเนื่องจากปัญหาสุขภาพช่องปากหรือไม่		
- เคย	2	6.30
- ไม่เคย	30	93.70

ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากพบว่าร้อยละ 84.40 คุณแม่เป็นคนทำความสะอาดร้อยละ 96.9 เด็กใช้แปรงสีฟันที่มีขนาดพอเหมาะสำหรับช่องปากเด็ก ร้อยละ 87.10 ของเด็กใช้แปรงสีฟันขนอ่อนในการแปรงฟัน เด็กทำความสะอาดช่องปากด้วยวิธีการแปรงฟันเพียงอย่างเดียวสูงถึงร้อยละ 93.80 โดยเด็กส่วนใหญ่มีวิธีการแปรงฟันแบบถูไปมาในแนวขวาง ร้อยละ 62.50 ส่วนจำนวนครั้งในการแปรงฟันพบว่า

เด็กส่วนใหญ่แปรงฟันวันละ 2 ครั้ง ร้อยละ 58.10 เด็กไม่ได้แปรงฟันหลังรับประทานอาหารทันที ร้อยละ 53.10 ส่วนใหญ่ผู้ปกครองแปรงฟันเป็นบางครั้งหลังจากแปรงฟันเสร็จ ร้อยละ 50 เด็กแปรงฟันหลังอาหาร กลางวันทุกวัน ร้อยละ 63.64 เด็กส่วนใหญ่ใช้ยาสีฟันยี่ห้อโคโคโม ร้อยละ 74.20 และผู้ปกครองส่วนใหญ่ได้รับความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพช่องปากส่วนใหญ่จากโทรทัศน์ ร้อยละ 65.60

ตารางที่ 4 พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก(N=32)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ปัจจุบันใครเป็นคนทำความสะอาดฟันเด็กในปกครองของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
- พ่อ	15	46.90
- แม่	27	84.40
- ตัวเด็กเอง	19	59.40
- อื่น ๆ	7	21.90
2. ขนาดของแปรงสีฟันที่ใช้ในเด็กในปกครองของท่าน		
- แปรงสีฟันที่มีขนาดพอเหมาะสำหรับช่องปากเด็ก	31	96.90
- แปรงสีฟันของผู้ใหญ่	1	3.10
3. ชนิดของแปรงสีฟันที่ใช้ในเด็กในปกครองของท่าน		
- แปรงขนอ่อน	27	87.10
- แปรงขนแข็งปานกลาง	4	12.90
4. ท่านเปลี่ยนแปลงสีฟันให้เด็กในปกครองบ่อยแค่ไหน		
- ทุก 1 เดือน	6	20.70
- ทุก 2 เดือน	7	24.10
- ทุก 3 เดือน	16	55.20
5. ปัจจุบันเด็กในปกครองของท่าน ทำความสะอาดฟันโดยวิธี		
- แปรงฟัน	30	93.80
- แปรงฟันร่วมกับวิธีอื่น ๆ	2	6.20
6. วิธีการแปรงฟันของเด็กในปกครองของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
- แปรงฟันแบบ ฟันบนปิดลง ฟันล่างปิดขึ้น	19	59.40
- แปรงฟันแบบ ถูไปถูมาในแนวขวาง	20	62.50
- อื่น ๆ	1	3.10

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7. เด็กในปกครองของท่าน แปร่งฟันวันละกี่ครั้ง		
- แปร่งวันละ 1 ครั้งหลังอาหารเช้า	2	6.50
- แปร่งวันละ 2 ครั้งหลังอาหารเช้าและก่อนนอน	18	58.10
- แปร่งวันละ 3 ครั้งหลังอาหารทุกมื้อ	1	3.20
- อื่นๆ	10	32.20
8. เด็กในปกครองของท่าน มีแปรงสีฟัน เก็บไว้ที่โรงเรียน		
- มี	28	87.50
- ไม่มี	4	12.50
9. หลังจากรับประทานอาหารเช้าในแต่ละมื้อ เด็กในปกครองของท่าน แปร่งฟันทันทีหรือไม่		
- ไม่ได้แปร่งทันที	17	53.10
- แปร่งทันทีหลังจากรับประทานอาหารเช้า	2	6.30
- แปร่งทันทีเป็นบางครั้ง	11	34.40
- อื่นๆ	2	6.20
10. หลังจากแปรงฟันเสร็จ เด็กในปกครองของท่าน จะแปรงลิ้นด้วยหรือไม่		
- ไม่เคยเลย	8	25.00
- เป็นบางครั้ง	16	50.00
- บ่อยมาก	1	3.10
- ทุกครั้ง	7	21.90
11. เด็กในปกครองของท่าน แปร่งฟันหลังอาหารกลางวัน ที่โรงเรียนหรือไม่		
- แปร่งทุกวัน	14	63.6
- ไม่แน่นอน	7	431.81
- ไม่แปร่ง	1	4.55
12. เด็กในปกครองของท่าน ใช้ยาสีฟันยี่ห้ออะไร		
- คอลเกต	7	22.60
- โคโคโม	23	74.20
- อื่นๆ	1	3.20
13. ปริมาณยาสีฟันที่ท่านบีบให้เด็กในแต่ละครั้ง		
	10	32.30
	18	58.10
	3	9.60

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
14. ท่านได้รับความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพช่องปาก จากที่ไหน		
- ไม่เคยได้รับความรู้	2	6.30
- เคยได้รับความรู้ จากที่ใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
- โทรทัศน์	21	65.60
- วิทยุ	1	3.10
- แผ่นพับ	13	40.60
- ครูพี่เลี้ยงเด็ก	16	50.00
- อื่นๆ	12	37.50

ข้อมูลเรื่องการรับรู้สภาวะสุขภาพช่องปากของเด็กในปกครอง พบว่าผู้ปกครองมีความรู้ในการตรวจสุขภาพช่องปากร้อยละ 66.70 และเด็กในปกครองไม่มีเหงือกบวม แดง หรือมี เลือดออกเป็นบางครั้ง ร้อยละ 78.10 และไม่มีแผ่นคราบจุลินทรีย์ หรือ ขี้ฟันเกาะตามตัวฟัน ร้อยละ 51.60 และเด็กสามารถเคี้ยวอาหารได้สะดวก และไม่มีกลิ่นปากสูงถึงร้อยละ 87.00 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 การรับรู้สภาวะสุขภาพช่องปากในปัจจุบันของเด็กในปกครอง (N=32)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ปัจจุบันท่านผู้ปกครองที่ดูแลเด็กมีความรู้เกี่ยวกับการตรวจสุขภาพช่องปากหรือไม่		
- มี	18	66.70
- ไม่มี	5	18.50
- ไม่แน่ใจ	4	14.80
2. ปัจจุบันเด็กในปกครองของท่าน มีฟันผุ		
- ใช่	10	31.30
- ไม่ใช่	18	56.30
- ไม่ทราบ	4	12.40
3. ปัจจุบันเด็กในปกครองของท่าน มีเหงือกบวม แดง หรือมี เลือดออกเป็นบางครั้ง		
- ใช่	5	15.60
- ไม่ใช่	25	78.10
- ไม่ทราบ	2	6.30

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. ปัจจุบันเด็กในปกครองของท่าน มีแผ่นคราบจุลินทรีย์ หรือ ซีฟันเกาะตามตัวฟัน		
- ใช่	7	22.60
- ไม่ใช่	16	51.60
- ไม่ทราบ	8	25.80
5. ปัจจุบันเด็กในปกครองของท่าน เคี้ยวอาหารได้สะดวก		
- ใช่	27	87.00
- ไม่ใช่	2	6.50
- ไม่ทราบ	2	6.50
6. ปัจจุบันเด็กในปกครองของท่านสามารถเคี้ยวอาหารได้ดีหรือไม่ อย่างไร		
- ดีมาก เคี้ยวอาหารได้สะดวก ไม่มีกลิ่นปาก	27	87.10
- ปานกลาง เคี้ยวอาหารได้ แต่มีอาการเสียวฟันหรือปวดเป็นบางครั้ง	4	12.90

ข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาทางทันตกรรม พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยไปพบหมอฟันเลยสูงถึงร้อยละ 51.6 สาเหตุที่ไปพบหมอฟันส่วนใหญ่มีฟันผุร้อยละ 21.90 และเด็กได้รับการเคลือบฟลูออไรด์ ร้อยละ 25 และส่วนใหญ่ร้อยละ 87.5 ได้รับฟลูออไรด์ ทางยาสีฟัน (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาทางทันตกรรมของเด็กในปกครองของท่าน (N=32)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เด็กในปกครองของท่านไปพบหมอฟันเพื่อตรวจสุขภาพเหงือก และ/หรือฟัน หรือรักษาทางทันตกรรมบ่อยเพียงใด		
- ไม่เคยไปพบหมอฟันเลย	16	51.60
- 1 ครั้งต่อปี	11	35.50
- 2 ครั้งต่อปี	2	6.50
- 3 ครั้งต่อปี	1	3.10
- มากกว่า 3 ครั้งต่อปี	1	3.10
2. สาเหตุที่เด็กในปกครองของท่าน ไปพบหมอฟันคือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
- มีฟันผุ	7	21.9
- มีหินปูน	3	9.40
- มีกลิ่นปาก	3	9.40
- ปวดฟัน	2	6.30
- เจ็บที่เหงือก	1	3.10
- อื่นๆ	6	18.80

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. เด็กในปกครองของท่าน เคยได้รับการรักษาทางทันตกรรม		
แบบใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
- อุดฟัน	1	3.10
- ขูดหินปูน	1	3.10
- รักษาคลองรากฟัน	1	3.10
- เคลือบฟลูออไรด์	8	25.00
- ขัดฟันและทำความสะอาดช่องปาก	5	15.60
- อื่นๆ	4	12.50
4. ปัจจุบันเด็กในปกครองของท่านได้รับฟลูออไรด์ทางใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
- ยาสีฟัน	28	87.50
- ยาเม็ดฟลูออไรด์	3	9.40
- ยาน้ำฟลูออไรด์	1	3.10
- การเคลือบฟลูออไรด์ในคลินิกทันตกรรม	1	3.10

ส่วนความถี่ในการรับประทานอาหารที่มีน้ำตาลเป็นส่วนประกอบ พบว่าเด็กดื่มเครื่องดื่ม โอวัลติน/ไมโล/โกโก้ สูงถึง 5.93 ครั้งต่อสัปดาห์ รองลงมาคือ ผลไม้ตามฤดูกาล 4.93 ครั้งต่อสัปดาห์ ขนมถุงกรอบ 3.27 ครั้งต่อสัปดาห์ ส่วนความถี่น้อยที่สุดคือ ลูกเกด 0.70 ครั้งต่อสัปดาห์ (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ความถี่ในการรับประทานอาหารหรือเครื่องดื่ม ต่อสัปดาห์ของเด็กในปกครองของท่าน
ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (N=30)

รายการ	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
1. น้ำอัดลม	0	7.00	2.30	2.23
2. โอวัลติน/ไมโล/โกโก้	0	28.00	5.93	7.31
3. น้ำผลไม้	0	21.00	3.00	4.23
4. ขนมปัง	0	21.00	3.17	4.18
5. เค้ก	0	7.00	0.97	1.43
6. ลูกเกด	0	3.00	0.70	0.92
7. ขนมถุงกรอบ	0	10.00	3.27	2.50
8. ลูกอม	0	7.00	1.47	2.13
9. ช็อคโกแลต	0	21.00	2.27	4.23
10. โยเกิร์ต	0	7.00	1.90	2.09
11. ผลไม้ตามฤดูกาล	0	14.00	4.93	3.69
12. อื่นๆ	0	7.00	0.23	1.28

ส่วนจำนวนฟันที่ต้องการการรักษา พบว่าเด็กมีฟันผุ 1.24 ซี่ต่อคน ต้องได้รับการอุดฟันเฉลี่ย 0.90 ซี่ต่อคน ต้องการการรักษาจากฟันในฟันน้ำนม 0.10 ซี่ต่อคน และต้องการเคลือบหลุมร่องฟัน 0.41 ซี่ต่อคน (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 จำนวนฟันผุและต้องการรักษาด้วยวิธีต่างๆ (N=29)

รายการ	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ฟันผุ	0	8	1.24	2.34
ฟันที่ต้องการอุด	0	8	0.90	2.04
ฟันที่รักษาจากฟัน	0	3	0.10	0.55
ฟันที่ต้องเคลือบหลุมร่องฟัน	0	8	0.41	1.64

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร อายุของเด็ก รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครองทั้งครอบครัวและจำนวนเงินที่เป็นค่าขนมในแต่ละวัน กับตัวแปร จำนวนฟันผุ โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า มีความสัมพันธ์กัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.33$; $P\text{-value} = 0.08$ $r = -0.19$; $P\text{-value} = 0.32$ และ $r = 0.12$; $P\text{-value} = 0.55$) (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันของตัวแปรอายุของเด็ก รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครองทั้งครอบครัวและจำนวนเงินที่เป็นค่าขนมในแต่ละวัน กับตัวแปร จำนวนฟันผุ (N=29)

ตัวแปร	ตัวแปรจำนวนฟันผุ	
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน	
	(r)	P-value
อายุของเด็ก	0.33	0.08
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครองทั้งครอบครัว	-0.19	0.32
จำนวนเงินที่เป็นค่าขนมในแต่ละวัน	0.12	0.55

Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรความถี่ในการรับประทานอาหารหรือดื่มเครื่องดื่มของเด็กต่อสัปดาห์กับตัวแปร จำนวนฟันผุโดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่าความถี่ในการรับประทานอาหารหรือดื่มเครื่องดื่มของเด็กต่อสัปดาห์วัน มีความสัมพันธ์กับตัวแปร จำนวนฟันผุ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 10)

ตัวแปร	ตัวแปรจำนวนฟันผุ	
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน	P-value
	(r)	
1. น้ำอัดลม	0.17	0.39
2. โอวัลติน/ไมโล/โกโก้	0.15	0.45
3. น้ำผลไม้	0.37	0.05
4. ขนมปัง	0.35	0.06
5. เค้ก	-0.01	0.97
6. ลูกก๊ี้	0.19	0.33
7. ขนมถุงกรอบ	0.15	0.45
8. ลูกอม	0.19	0.33
9. ช็อคโกแลต	0.29	0.12
10. โยเกิร์ต	0.27	0.16
11. ผลไม้ตามฤดูกาล	0.05	0.79

Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

บทวิจารณ์

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครองทั้งครอบครัว มีค่าเฉลี่ย 43,351.61 บาทต่อเดือน และเด็กได้รับเงินเป็นค่าขนมเฉลี่ย 52.50 บาท ต่อวัน ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของเงินค่าขนมของเด็กซึ่งเท่ากับ 16.94 บาท ในเด็กอายุ 12 ปี และ 23.73 บาท ในเด็กกลุ่มอายุ 15 ปี เด็กในเขตเมือง² ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก รายได้รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครองทั้งครอบครัวอยู่ในระดับสูง และในรอบปีที่ผ่านมา เด็กในปกครองไม่เคยปวดฟันร้อยละ 90.6 ไม่เคยมีเลือดออกเวลาแปรงฟัน ร้อยละ 78.10 และไม่เคยขาดเรียนเนื่องจากปัญหาสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 93.7 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เด็ก อยู่ในครอบครัวที่เป็นสังคมเมือง ผู้ปกครองมีสวัสดิการการรักษาของราชการ และสามารถเข้าถึงการบริการการรักษาทางทันตกรรมได้ง่าย โดยเฉพาะสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดขอนแก่นจัดมีการตรวจฟันประจำ ทุก 6 เดือน และ แจ้งผลการตรวจให้ผู้ปกครองได้รับทราบเพื่อพาเด็กไปรับการรักษา ป้องกันต่อไป

พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากพบว่า ร้อยละ 84.40 คุณแม่เป็นคนทำความสะอาด สอดคล้องกับศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กที่อยู่ในความดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอ นางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า พ่อ แม่ เป็นผู้ทำความสะอาดช่องปากให้เด็กเอง ร้อยละ 53.7³

สรุป

จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ได้รับความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพช่องปากส่วนใหญ่จากโทรทัศน์มีผู้ปกครองบางส่วนยังป้อนยาฟันให้เด็กใช้มากเกินไปจนทำให้เกิดฟันผุ และ อาจเสี่ยงต่อการได้รับปริมาณฟลูออไรด์มากเกินไป จนทำให้เกิด ฟันตกกระ จึงควรจัดให้มีโครงการอบรมผู้ปกครอง เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพในเด็กเล็ก โดยสอดแทรก ในกิจกรรมที่ผู้ปกครองต้องมาพบปะกันในแต่ละปี เช่น งานวันเด็ก งานปีใหม่ มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการดูแลทันตสุขภาพ เช่น การประกวดหนูน้อยฟันสวย เป็นต้น และควรมีการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับการ ดูแล ทันตสุขภาพเด็กเล็กในครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการกระตุ้น และ พัฒนาให้เห็นความสำคัญ ของสุขภาพช่องปาก

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่นที่ได้ให้การสนับสนุนและให้ทุนการทำวิจัย ขอขอบพระคุณ อาจารย์ และครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองของเด็กเล็กทุกท่านที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

คุณประโยชน์ที่เกิดจากการวิจัยครั้งนี้จะเกิดผลดีต่อการพัฒนาความรู้ในการควบคุม ป้องกันโรคฟันผุในเด็กเล็ก และการบริการวิชาการ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ขอขอบคุณความดีให้แก่ บิดา มารดา ครู- อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

1. วรยา มณีลังกา และคณะ. รายงานการวิจัย เรื่อง
จากการสำรวจสภาวะโรคฟันผุในเด็กก่อน
วัยเรียนกรณีศึกษา สถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็ก
ก่อนวัยเรียน วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร
จังหวัดขอนแก่น ; 2551
2. กองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย. รายงานผลการ
สำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากระดับประเทศ ครั้งที่ 6
ประเทศไทย พ.ศ.2549-2550; 2551
3. นันทิยา รมณีรัตน์กุล ชลิกุล วงษ์ถาวร และ กัญญา
รัตน์ มีมุข. ปัจจัยที่มีผลต่อการดูแลฟันน้ำนมของ
เด็กที่อยู่ในความดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอ
นางรอง จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารทันต.ขอนแก่น;
2550 2, 2, 102-109

Research article

Dental health care behavior survey of parents of pre-school children in Sirindhorn College of Public Health Khonkaen Daycare Center

Ratchaneewan Poomsa-ad

Sirindhorn College of Public Health
Khon Kaen Province

Woraya Maneelangga

Sirindhorn College of Public Health
Khon Kaen Province

Sukhumarn Likhitwongkhajorn

Sirindhorn College of Public Health
Khon Kaen Province

Abstract

The purposes of this research were to study dental health care behavior of both pre-school children and their parents. The sample used were 55 pre-school children and their parents at Daycare of Sirindhorn Public Health College Khonkaen Province. The tools used consisted of qualitative and descriptive statistics. The procedure comprised collection data from October 2010 to September 2011, the first oral examination surveys for 55 pre-school children were the previous data and then sent the results to their parents the second oral examination surveys has been 6 months later which were the after data and used the observation behavior form for their parents perceptions. Statistics which used to analyze the data were Frequency, Percentage and Pearson product-moment correlation coefficient of dental health care behaviors both of pre-school children and their parents. The results were concluded as follows (1) 84.40 % tooth brushing by their mothers (2) 96.9% use the fitting proper tooth brush and (3) 58.10 % tooth brushing twice a day but dental carries in deciduous teeth and the frequency of consumption behavior were insignificant.

The study suggests that dental health service programs in modern communities should be implemented with co-operations of dental health workers and parents in order to create a new dental health balance.

Key words: Dental Health ; Pre-school child ; Dental health care behavior ; Survey dental health care behavior of Parents